

BÜTÜN HİKÂYELERİ

I. Cilt

Mahmut Yesari (İstanbul, 5 Mayıs 1895 - İstanbul, 16 Ağustos 1945) Abdülme- cid ve II. Abdülhamid dönemlerinin Muzika-i Hümayun Feriki (Korgeneral) ve Osmanlı Devleti'nin resmi marşı Hamidiye'nin bestecisi Yesarizade Ahmet Necip Paşa'nın torunudur. Babası, devrin saygın hattatlarından Yesari Mehmet Esat Efendi'nin oğlu olan hattat Yesarizade Mustafa İzzet Efendi'nin torunu Miralay Fahrettin Bey; annesi, Emin Muhlis Paşa'nın torunu Memduha Hanım'dır. Hikâyeci Afif Yesari'nin babasıdır.

Mahmut Yesari, İstanbul Sultanisi'ndeki (İstanbul Erkek Lisesi) lise öğrenimi sıra- sında, resim yeteneği fark edilerek devlet hesabına Avrupa'ya gönderilmek istendi ama Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması üzerine bu istek gerçekleşmedi. Bir süre Sanayi-i Nefise Mektebi'ne (Güzel Sanatlar Akademisi'ne) devam etti. Ancak savaş yıllarında okulu bırakıp orduya yazıldı; yedek subay olarak Çanakkale Anafartalar Cephesi'nde görev yaptı. Savaş sonrasında gazetecilik hayatı başladı. Hayatını yazarak kazanan Yesari, basın dünyasında önce karikatürleriyle görüldü. *Diken* dergisinde çıkan karikatürlerinin yanı sıra mizahi hikâyeler de yazdı. 1923-1924 yıllarında Reşat Nuri Güntekin ile *Kelebek* adlı mizah dergisini çıkardı, ilk romanı *Bir Namus Meselesi* de bu dergide yayımlandı. Vefatına kadar pek çok dergi ve gazetede hikâye, tefrika roman, fıkra, deneme, eleştiri ve hatıra yazısı yayımladı. Dârülbedâyi (İstanbul Şehir Tiyatroları) ve özel tiyatrolar için yazdığı sekseni aşkın telif, çeviri, uyarlama ve mektep temsilleriyle Türk Tiyatrosu'nun kuruluşuna büyük katkı verdi. Erken Cumhuriyet döneminin popüler romancılarından biri oldu; geçiş döneminin yarattığı toplumsal meselelere ve sosyal adaletsizliğe vurgu yaparak duru bir Türkçe ile realist üslupta yazdığı hikâyeler, romanlar okurlardan büyük ilgi gördü. Emeginin karşılığını alamamaktan haklı olarak yakınan Mahmut Yesari, çalışma ve yaşam şartlarının ağırlığı altında vereme yakalandı. 16 Ağustos 1945'te, Yakacık Sanatoryumu'nda vefat etti. *Yakacık Mektupları* adlı kitabında sanatoryumdaki izlenimlerini hikâye olarak kurguladı. Üretken bir yazar olarak, kısa ömrüne sayısız eser sığdıran Mahmut Yesari'nin romanlarından bazıları şunlardır: *Çoban Yıldızı* (1925), *Çulluk* (1927), *Pervin Abla* (1927), *Ak Saçlı Genç Kız* (1928), *Bağrı Yanık Ömer* (1930), *Kırlangıçlar* (1930), *Su Sinekleri* (1932), *Kalbimin Suçu* (1932), *Bahçemde Bir Gül Açtı* (1933), *Ölünün Gözleri* (1933), *Tipi Dindi* (1933), *Sevda İhtikârı* (1934), *Yakut Yüzük* (1937), *Dağ Rüzgârları* (1939), *Bir Aşk Uçurumu* (1943), *Sağanak Altında* (1943), *Gece Yürüyüşü* (1944).

Recai Özcan (1971, Beypazarı) 1989-1995 yılları arasında Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nda görev yaptı. 1998'de Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü'nden mezun oldu. Milli Eğitim Bakanlığı'nda öğretmenlik, Sveti Kiril i Metodij (Üsküp/Kuzey Makedonya Cumhuriyeti) Üniversitesi Türkoloji Bölümü'nde okutmanlık gibi görevlerden sonra 2012 yılında Düzce Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne öğretim üyesi olarak atandı. 2002'de "Ahmet Reşit Rey Hayatı ve Eserleri Üzerine Bir İnceleme", 2008'de "Türk Romanında Aşk (1872-1900)" başlıklı tezleriyle Yüksek Lisans ve Doktora çalışmalarını tamamladı. Türk edebiyatında roman, hikâye, tenkit gibi türlerle ilgilenen Recai Özcan'ın *Türk Edebiyatı*, *Kurgan*, *Papirüs*, *Yeni Türk Edebiyatı*, *Türk Yurdu*, *Köprü* gibi süreli yayınlarda, edebiyatın çeşitli konuları üzerine makaleleri yayımlandı. Recai Özcan halen Düzce Üniversitesi'nde çalışmalarına devam etmektedir.

Kıtapları: Yıldız (Dr. Abdülkadir Hayber ile birlikte) (2012), *Türk Romanında Aşk* (2014), *Üsküp Günlüğü* (2015), *Bir Başka Tepeden Üsküp* (2015), *Mahmut Yesari Hayatı ve Hikâyeciliği* (2016), *Bizde Roman Var mı?* (2021).

Gökhan Yesari İstanbul, Kadıköy'de doğdu. Orta ve lise öğrenimini Saint-Benoit Fransız Lisesi'nde tamamladı. 1987 yılında İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi'nden mezun olduktan sonra İktisat Fakültesi'nde Uluslararası İşletmecilik üzerine yüksek lisans eğitimi gördü. 1990-2012 yılları arasında Türkiye İş Bankası, Koçbank ve Yapı Kredi Bankası gibi finans sektörünün önde gelen kuruluşlarında çalıştı. Ayrıca Yapı Kredi Bankacılık Akademisi'nde eğitmenlik yaptı. Gençlik yıllarından bu yana devam ettirdiği yazınsal çalışmalarını, son yıllarda roman ve senaryo üzerine yoğunlaştırdı. Çocukluk anılarında önemli bir yer tutan ve Boğaziçi Köprüsü inşa edilirken istimlak olan, Altunizade son çıkıştaki aile eviyle ilgili bir fikirden yola çıkarak yazdığı *Köprüden Önce Son Çıkış / La Dernière Sortie Avant Le Pont Du Bosphore* romanı Türkçe ve Fransızca dillerinde yayımlandı. Çeşitli yayınevi ve edebiyat sitelerinde yöneticilik, editörlük yapmasının yanı sıra 2016-2018 yılları arasında *Papirüs* edebiyat dergisinin yazar ve editör kadrosunda yer aldı, edebi makaleleri, çeviri ve öyküleri yayımlandı. 2018 yılında başladığı İstanbul Üniversitesi AUZEF Sosyoloji bölümünden 2022 yılında mezun oldu. 2020 yılında İstanbul Şehir Tiyatroları Çağdaş Gösteri Sanatları Merkezi'nin, tiyatromuza yeni yazarlar ve yeni metinler kazandırmak amacıyla düzenlediği "Şehir yazarlarını arıyor" atölyesine kabul edildi. Atölye kapsamında iki yıl boyunca yetkin dramaturg, tiyatro yönetmenleri ve yazarlarıyla çalışarak, büyük dedesinin kuzeni olan yazar Mahmut Yesari'nin hayatını konu alan "Misafir" adlı tiyatro oyununu yazdı. Eser, projenin finalinde seçilen oyunlar arasına girdi ve sahnelenmeyi beklemektedir. *Krom Sahne Sanatları Dergisi*'nin 3. sayısında (Mayıs, 2024) Mahmut Yesari'nin tiyatroculuğu hakkında bir makalesi de yayımlanmıştır.

MAHMUT YESARİ

Bütün Hikâyeleri

I. Cilt

Hazırlayan:

Recai Özcan - Gökhan Yesari

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 6444
Delta - 30

Bütün Hikâyeleri / Mahmut Yesari
Hazırlayan: Recai Özcan - Gökhan Yesari

Kitap editörü: Banu İşlet
Düzeltili: Korkut Tankuter

Kapak tasarımı: Nahide Dikel
Grafik uygulama: İlknur Efe

Baskı: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi
A Blok Kat: 2 34310 Haramidere / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 00
Sertifika No: 44452

1. baskı: İstanbul, Eylül 2024
ISBN 978-975-08-6380-6
Takım ISBN 978-975-08-6379-0

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2017
Sertifika No: 44719

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tıttım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.yapikrediyayinlari.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
facebook.com/yapikrediyayinlari
twitter.com/YKYHaber
instagram.com/yapikrediyayinlari

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İçindekiler

Önsöz • 19

Masume!.. • 25

Çanakkale Boğazı Nasıl Kapatılır? • 29

Bir Ziyafet-i Musikiye • 32

Bir Fen Kurbanı • 36

Nasıl Katil Oldum? • 38

Karanlığın Nuru • 42

Azimet – Avdet • 47

Dert Ortağı • 51

Yıldızlı Hayaller • 60

Âşık ve Hırsız • 66

Bir Toy Delikanlının Sergüzeşti • 70

Monolog • 76

Aşk Cilveleri • 78

Bir Muadele-i Sevda! • 80

Şefkat-i Pederâne! • 83

Hizmetçi Hatırı • 85

Oh!.. Başım!.. • 88

Bir Ahlak Müdafii • 90

Kiralık Apartman • 92

Kendi Evlerinde!.. • 95

Muamma • 100

Karınca ile Ağustosböceği • 103

Sadakat • 106

Yağmurdan Doluya... • 109

Sermayedar Şerik Aranıyor • 111

Tamburanın Teli • 116

Ahenk!.. • 119

Beklenen Gün • 121

Kandır Çeker! • 124

Neden Korkuyorum? • 128

- Gelen Gideni Aratır!.. • 131
 Hanife Hanım Mahkemedede • 134
   Bir Sis Gecesi • 139
   Hangisi Toy? • 142
   Biçare Ben!.. • 145
     Şüphe • 147
     Asalet • 150
     Kolcu!.. • 153
   Çerkeşli Ömer • 155
   Masum!.. • 160
 Yemeyenin Malını Yerler! • 163
   Bir Aile Faciası • 166
   Eserim Neşredildi! • 169
     İtiraz • 171
   Minnettarlık! • 174
   Vefakâr Dost • 177
     İki Aşına • 179
     Sünepe • 182
     Korku • 184
     Hiddet • 186
     Felaket • 188
   Kadın Muamması • 190
   Ölüm Yolunda... • 193
 Zavallı Rakım Efendi • 198
   Huy • 201
   Piliç • 204
   Çantada Keklik • 208
     Nezaket • 212
 Pastırmalı Yumurta • 214
 Bir Talih Tecrübesi • 217
   Kaçamak • 221
 Bir Tarihi Hakikat • 226
   İstihale • 229
   Gönül Kocamaz! • 232
   Bir Aşkın Tarihi • 236
   Güllü Hanım • 239
 Bir Seyahat Hatırası • 243

- Rekabet • 258
Tedavi-i Bi'l-Mâ • 251
Korku • 254
İkinci Ölüm • 259
Bir Bahar Akşamı • 263
Sukut! • 265
Baba • 267
Sermayeden Zarar • 271
Namusa Taarruz • 274
Bir Tesadüf • 277
İtiyat • 280
Şekerim! • 283
Aşk Yüzünden Katil • 287
Günün Saatleri • 292
Öldüren Zehir • 294
Asri Olalım • 297
Bir Muamma • 300
Hatice Teyze • 303
Satıcılar • 308
İnce Hesap • 310
Eteği Belinde • 313
Talih • 316
Meğerse İtiyadı İmiş • 319
Düşürmeyeceksin! • 323
Hayal ve Hakikat • 329
Canevi • 333
Emniyet • 336
Affetmeyen • 339
Vartuhi'nin Günahı • 341
Bir Tecrübe • 345
Nasıl Eğlenirler? – Türk • 348
Bir Mukabele • 352
Seniye Abla!.. • 357
Nasıl Eğlenirler? – Rum • 361
Nasıl Eğlenirler? – Ermeni • 365
Tanıyor Musunuz? • 368
Nasıl Eğlenirler? – Arnavut • 371

- Nasıl Eğlenirler? – Yahudi • 374
 Nasıl Eğlenirler? – Karamanlı • 377
 Nasıl Eğlenirler? – Karadenizli • 380
     Ceketin Sırrı • 383
     Bir Mazi Hesabı • 386
     Uyma!.. • 389
     Bir Aşk Faciası • 392
     Hayganuş Gebe • 395
     Tedavi • 398
     Akl-ı Evvel • 401
     Ahhaplığın Faydaları • 404
     Bir Tıraş Yüzünden • 407
     Bir Baba Gibi!.. • 410
 İstanbul'un Antika Tipleri – Baba Saffet • 412
 İstanbul'un Antika Tipleri – Rüstem Bey • 415
 İstanbul'un Antika Tipleri – Koço Bey • 418
     Tatil • 421
 İstanbul'un Antika Tipleri – Diğer Koço Bey • 424
 İstanbul'un Antika Tipleri – Âkif Bey • 427
     Bir İrat Sahibi • 429
 İstanbul'un Antika Tipleri – Dalaklı • 432
     Bir Zevk Meselesi • 435
     Elim Yakanda • 439
     Süt Kuzusu • 443
 İstanbul'un Antika Tipleri – Delibozuk • 446
 İstanbul'un Antika Tipleri – Gazelhan Nimet Efendi • 449
     Çocuktan Al Haberi... • 452
     Bir Sahne • 455
     Kızmış • 458
 İstanbul'un Antika Tipleri – Mardik Efendi • 461
     Bir Tembih • 464
     Yeni Yeni Şarkılar • 467
 Yarım Elmanın Yarısı • 470
     Manalı Bir Sükût • 473
     Son Nefesinde... • 477
     Sadık Bir Zevc • 479
     Bir Feminist • 482

- Göçler Başlıyor • 485
Bir Macera-yı Aşk! • 487
Söz • 491
En Bahtiyarları... • 494
İçten Bir Şikâyet • 497
Merhaba İhsan Bey • 500
Remide Fasl-ı Melal • 503
Hayattan Enstantaneler 1 • 506
Hayattan Enstantaneler 2 • 509
Yolcu • 512
Pencerelerin Dili 1 • 520
Pencerelerin Dili 2 • 522
Pencerelerin Dili 3 • 524
Pencerelerin Dili 4 • 525
Görmemişin!? • 526
Kimi Arıyor? • 529
Bir Gece Faciası • 531
Hayattan Enstantaneler 3 • 534
Hayattan Enstantaneler 4 • 537
Hayattan Enstantaneler 5 • 539
Hayattan Enstantaneler 6 • 541
Bataklarda 1 • 544
Bataklarda 2 • 547
Bataklarda 3 • 549
Ahbapça İş! • 551
Sanat Aşkı • 553
Ciddiyet • 556
İki Mektup • 560
Bir Fedakârlık • 564
Tarife • 570
Perili Bağ • 572
Günahtan Günaha • 576
Bir Mukayese • 578
İstanbul'da Bahar • 582
Çifte Kumrular • 589
Bir Şüphe • 592
Canımın İçi • 596

- Baba Yarısı • 599
 Kışa Karşı İstanbul • 608
 Çıkan Günah • 614
 İntikam Korkusu • 616
 Limon Çiçeği • 618
 İftira • 620
 Bir Öç Alma • 622
 Hürmet Borcu • 624
 Geceleyin Sokaklar • 629
 Pencerelerin Dili 5 • 639
 Teklifsizlik • 640
 En Hakiki Hikâye • 642
 Ne İmiş! • 645
 Şişman, Sarışın • 647
 Zekâ Yarışı • 649
 Tedbir • 651
 İştahım Yok! • 653
 Tanıdığım Antikalar – Suudi Bey • 655
 Daktilo Kız • 658
 Rapor • 664
 Keramet • 666
 O Adam • 668
 Masumiyet • 672
 Asalet • 674
 Bumbu • 676
 Hasretlerin Hüznü • 680
 Aman, Ne Güzel Güldü? • 683
 Yakın Dost • 686
 Kendi Gecesi • 689
 Gece Zammı • 692
 Kuzu • 695
 Rüveyde Hanım'ın İzni • 698
 Köprü Parası Nasıl Kalktı? • 703
 Mürüvvetler • 705
 Nikbin • 707
 Bir Ruh Mütahhasısı • 709
 Bir Şaka! • 712

- Toylar! • 715
Bir Kahraman • 718
Bir Âşık • 721
Kendini Alıştırıyor • 724
Az Veren!.. • 726
Bir Kehanet • 728
Alın Teri! • 730
Kaç Taş? Kaç Kuş? • 732
İlk Karısı • 734
Bir Hovarda • 737
Kocasının Günahı • 740
Hiddetin Sebebi • 743
Tasarruf • 746
Emniyet Tertibatı • 748
Korkma, Adres Bende! • 751
Bir Tetkik Seyahati • 755
Post Restant: C. D. • 758
Öldüren Dert • 761
Birinci Sınıf İnsan • 765
Yetişiyorlar! • 770
Hayat Arkadaşı • 773
Azrail'in Nezaketi • 775
Kahkahaların Zehiri • 778
Apaş Balosu • 781
Başkalarına Ait Olan Kadın • 785
Bir Bayılma!.. • 788
Bir Amirin
Yirmi Dört Saatlik Hayatı • 791
Acınacak Hal • 794
Bir İtham Karşısında... • 798
Firavun'un Musa'sı • 801
Bir Şarkı İçin!.. • 804
On Beş Sene Sonra • 807
Günah • 811
Bir Mayıs Sabahı • 814
Alışkanlık • 819
Has Ahbap! • 822

- Tasarruf • 824
 Müşteri Kızıştırmak • 827
 İmtihan! • 830
 Vicdan Azabı • 833
 Sevgiliyi Beklerken • 836
 Emir Vermek Kolaydır • 839
 Uçurumun Kenarında • 842
 Mesut Bir Netice! • 845
 Bir Kalp Yarası • 848
 Paranın Kadrini Bilmeli • 851
 Bir Komisyon • 854
 Çekirdekten Yetişme • 856
 Vermeyince Mabut... • 859
 Şaşan Kronometre! • 861
 Dinsizler İmansızlar • 864
 Bir Teklifsizlik Rekoru... • 867
 Dert İle Derman Arasında • 870
 Düşürülen Fırsat • 873
 Racon Keskme • 876
 Tam Yerinde Bir Şecaat • 879
 Telkinin Tesirleri • 882
 Buna Akan Sular Durur!.. • 885
 Aşk Falı • 888
 Film Seyrederken... • 891
 Bir Bardak Su Ama... • 894
 Galanteri! • 897
 Yürüyen Mezarlar • 900
 Dikkat • 902
 Kolundan Çek • 904
 Sevinç Gözyaşları... • 907
 Ölünün Vasisi, Dirinin Kefili... • 909
 Ucuz Çıngıraklı Saat • 912
 Ehl-i Kible • 915
 Hesapta Olmayan!.. • 918
 Aşına Dil • 921
 Ucuza Kapatmak • 923
 İki Komşu • 926

- Tekmil Haberi • 929
 Hanife Hanım Çayda • 932
 Bir İhanet • 941
 Hanife Hanım Baloda • 944
 Peşin Tediye • 951
 Hanife Hanım Sinemada • 954
 Büyük Tövbe • 962
 Hanife Hanım Boks Maçında • 965
 Yüz Görümlüğü • 973
 Hanife Hanım Kadıköy'de • 976
 Bir İsim Günü Hediyesi • 984
 Zehir De Şifadır • 986
 Hanife Hanım Güzel Sanatlar Akademisi'nde • 989
 Hanife Hanım Stadyumda • 997
 Hanife Hanım Yılbaşı Gecesinde • 1004
 Hanife Hanım Şehzadebaşı'nda • 1011
 Hanife Hanım Vapurda • 1018
 Hassas Ruhlar • 1025
 Hanife Hanım Roman Okuyor • 1028
 Dostluğa Mukabele • 1034
 Hanife Hanım Matbuat Balosunda • 1037
 Bir Fedakârlık • 1043
 Hanife Hanım Matbaada • 1046
 Mahcup • 1054
 Hanife Hanım Radyo Dinliyor • 1058
 Şen Taze • 1064
 Takdirsizlik • 1067
 Müthiş Bir Muadele • 1070
 Ucuz... Ucuz... • 1073
 Bir Günahkâr • 1076
 Zavallı Sevgililer • 1079
 Ayığın Marifeti • 1082
 Tecrübesi Bedava • 1085
 Annesini Bulan Kız • 1088
 Hırs Kurbanı • 1091
 Onulmaz Yaralar • 1095
 Kelepir Gramofon • 1098

- Bir Muziplik • 1101
 Geçmiş Zaman Olur Ki... • 1104
 Bir Sulh Taraftarı • 1107
 Niyetini Bozma! • 1110
 Hangisi İnsafsız? • 1113
 Hafta Ortası İzni • 1116
 Kaça Kurtarıyor! • 1119
 Film Kopunca... • 1122
 Çeşit Değişmesin! • 1125
 Bir Prensip Fedaisi • 1128
 Bir Mektuptan • 1131
 Beklenen Sevgili! • 1134
 Yetiştiriyor! • 1136
 Gününde Teselli • 1138
 Açlık Sofuluğu Bozdurur • 1141
 Talih Kuvveti • 1144
 Ne Münasebet! • 1147
 Kâr Ziyanın Ortağı • 1149
 İçe Doğan Matem • 1152
 Cins Adam • 1155
 Bir Hikâye Başlangıcı • 1158
 Aguucuk • 1161
 Bu Kadarı Zulüm! • 1164
 Sabır Rekoru • 1166
 Gönlü Gani • 1169
 Gençlik Yaşla Mı? • 1172
 Tertiplilik Belası • 1175
 Bir Vazife Sahibi • 1178
 Gelini Korumak • 1180
 Ömrüne Duacı • 1182
 Kübik Bir Ziyafet • 1185
 Esir • 1188
 Men Dakka Dukka • 1191
 Bir Ada Sefası • 1194
 Yaraya Tuz Ekilmez • 1197
 Ben Yalan Söylemem! • 1200
 Beyaz Eldivenli Kedi • 1204

- Sayfiye Politikaları • 1207
Kahır Yüzünden Lütuf • 1210
Mütehassısa Havale • 1213
Durak Yerinde • 1216
Yol Yorgunu • 1219
Bir Matemın Keyfi • 1222
Sınıf Arkadaşı • 1224
Karayelin Nefesi • 1227
İçi Çürümüş • 1230
Hokkabazın Hokkası • 1233
Sürpriz • 1236
Çık İşin İçinden • 1238
Aklım Sana Emanet • 1240
İlerisini Görmek • 1242
Yelkenler Mi? Yelkenler! • 1244
Tesirli Nefes • 1247
Az Veren, Candan Verirmiş! • 1250
Eski Hınç • 1253
Korkunç Bir İhtar • 1256
Tekir'in Misafiri • 1259
Yıkılan Yuvalar • 1262
Dans Profesörü • 1266
Hasis Cömert • 1270
Haritada Olmayan... • 1273
"Ben, Ne Dedim?" • 1276
Bedel-i Şahsi Olarak
Tımarhaneye Giden Adam • 1279
Tehlike Atlatmış • 1282
Bir Hayat Rüyası • 1285
Karabatak • 1289
Bir Cürmümeşhut • 1292
Kibar Düşkünü • 1296
Paranın Yüzü Sıcaktır! • 1299
Beklenen İzin Günü • 1303
Hayretten Füc'e Gelmiş • 1306
Takip Eden Hayal • 1309
Hele Açmasın! • 1312

- Bir Derdin İçten Aşınası • 1315
     Aslan Payı • 1318
     At Martini • 1322
     Saç Maşası • 1325
     Herkül'ün Ağabeyi • 1328
 Küp Değil Paratoner • 1331
     Bir Terbiye Dersi • 1334
     Yarenlik • 1337
     Ayser Hanımefendi • 1340
     Cinnet Diyarında 1 • 1343
     Cinnet Diyarında 2 • 1347
     Cinnet Diyarında 3 • 1351
     Cinnet Diyarında 4 • 1355
     Cinnet Diyarında 5 • 1359
 Bir Hayalin Bıraktığı İz • 1363
     İz Bırakan Hayal • 1368
     Bir Hava Tebdili 1 • 1373
     Bir Hava Tebdili 2 • 1380
     Bir Hava Tebdili 3 • 1386
     Bir Hava Tebdili 4 • 1392
     Kalbimden Utandım • 1400
     Koruyucu Melekler • 1405
     Bir Oburluk Rekoru • 1408
 Deniz Canavarı Tehlikede • 1410
 Rumbada Rumba, Rumba • 1412
     O Zaman Tanıdılar • 1416
     Sen Bilüsün, Begüm! • 1419
     Bizler Nasıl Ölür,
     Nasıl Gömülürüz? • 1426
     Küçük Hırsız • 1431
     Aşktan Başka • 1437
     Vakitsiz Bir İflas • 1441
 Mabadı Meçhul Bir Hikâye • 1445
     Mazalto'nun Şansı • 1449
     Şerefe • 1452
     Aşçıbaşı İle Mülakat • 1457
     Sakalda Keramet Var • 1462

- Aşk Zehrine Panzehir • 1466
Geçmiş Günler • 1469
Kadıköy Tramvayında • 1474
Gibi Bir Şey • 1478
Madalyanın Ters Tarafı • 1482
Bir Tembihin Tesiri • 1486

ÖNSÖZ

“Yahu, nedir bu sizin üzüntünüz? Hikâye, mevzu, roman falan filan diye bu kadar sıkıntıya girişiniz, ter döküşünüz, neden? Hayata gözlerinizi kapamayın... Aşk, gönül hikâyeleri hayattadır, hayali bırakın da hayatı alın...
Nasıl mı?.. Ben ne güne duruyorum, be birader? Sor da anlatayım!”

Mahmut Yesari, “Zavallı Sevgililer”.

Mahmut Yesari'nin, sanat ve edebiyat dünyasına adım attığında, “yaşadığı âni gelecek nesillere gösterebilmek” gibi önemli bir hayali vardı. Bu hayalini gerçekleştirmek için, şiir dışında bütün türleri denedi. Gazeteci cesareti ve meraklılığıyla kaleme aldığı yazılarını, sanatçı özeniyle tamamladı. Edebiyatın gerçek hayata sıkı sıkıya bağlı olması gerektiğini düşünen yazar; kalemını şehrin içinde, halkın arasında tuttu. Özenle kullandığı Türkçesiyle topluma ayna olmak istedi. Daha çok popüler romancılığıyla öne çıkan Yesari, *Tipi Dindi*'de gerçek hayatın diline yabancılaşmış bireyin yıkılışını anlatırken, Türkiye'nin toplumsal hayatının panoramasını çizdi. *Ölünün Gözleri*'nde para uğruna ahlaki değerleri unutanları, onların trajikomik hallerini vurguladı. *Pervin Abla*'da “savaş fırsatçılığı”, “türedi zenginlik” gibi sosyal meselelere dokundu. *Çulluk*'ta fabrika işçilerinin yaşantılarını, yozlaşma noktasında, köylülükle şehirlilik arasında fark olmadığını göstermeye çalıştı. *Su Sinekleri*'nde gerçek hayattan, sorumluluk bilincinden, gelecek kaygısından uzak gençlerin geleneksel değerlere yabancılaşmalarını, kültürel bozulmalarını ve bağımlılıklarını işledi. Günlük hayatın meselelerini konu edindiği için, yazmakta zorluk çekmedi. Eserlerinde okurunun vicdanına, zihin açıklığına, değerbilirliğine güvendiğinden dayatmacı, öğretici bir söylem benimsemedi.

Dönemin popüler yazarları arasında, magazin basınında ismine sıkça rastladığımız; edebiyat anketlerinde, edebî tartışmalarda

görüşlerine değer verilen Mahmut Yesari'nin sanat faaliyetleri arasında tiyatro önemli bir yer tuttu. Ona göre tiyatro sanatı, basit bir eğlence aracı değil, ihmal edilmemesi gereken bir kültürdü. Türk tiyatrosuna özellikle adapte eserlerle hizmet eden Mahmut Yesari'nin, Cumhuriyet dönemi tiyatro tarihine ışık tutan anıları bu açıdan ayrıca önemlidir. Reşat Nuri, İbnürrefik Ahmet Nuri, Muhsin Ertuğrul, Raşit Rıza gibi Türk tiyatrosunun bilinen isimleriyle çalışan yazar için tiyatro; gerçek hayatı sahneye taşımak, hüküm vermektan kaçınmalı, değerlendirmeyi seyirciye bırakmalıdır. Tiyatro, özgür düşünceye değer veren bir sanat dalıdır. Dolayısıyla sahnede seyirci ve sanatçı farklı görüşlere saygı göstermekle yükümlüdür. Bu düşüncelere bağlı olarak Mahmut Yesari, zamanının ideolojik kamplaşmalarına itibar etmedi; farklı ideolojilerin sembolleşmiş isimleriyle bir arada görünmekten, onlarla aynı zeminde yazmaktan kaçınmadı.

Peyami Safa'nın ifadesiyle; "yok olmaya yüz tutmuş bohem neslinin son temsilcisi" olan Mahmut Yesari, bütün bu özelliklerine rağmen ölümünden sonra unutulmuş, kıymeti bilinmeyen yazarlar arasında yer aldı. Bunun yanında genç Türkiye Cumhuriyeti'nin meselelerini kendine özgü üslupla ele aldığı yüzlerce hikâyesi, birçok eleştirmen tarafından "gazete edebiyatı" çerçevesinde değerlendirildi, birçoğu yok sayıldı. Özellikle hikâyecilik alanında eleştirilere maruz kalan yazar, kendisini "edebilik" yönünden küçümseyenlere karşı cevapsız değildi. Hikâyelerini "zoraki, uydurma hikâyeler" ve "gerçek hikâyeler" olmak üzere ikiye ayırırken aslında "Babiâli"deki gazete patronlarının yazarı sömüren, küçümseyen, bencil tutumlarını eleştirdi.

Mahmut Yesari'yi döneminin birçok edebiyatçısından ayıran özelliği, hayatını kalemiyle kazanmasıydı. Bu zorluk/zorunluluk nedeniyle kimi zaman "sütun doldurmak" üzere yazdığını itiraf eden Mahmut Yesari'nin bize göre bu tercihi, hikâyeciliğinin görülmesine, sağlıklı tahliline engel olmuştur. Hikmet Feridun Es'in 1945'te *Akşam* gazetesinde kaleme aldığı bir yazısında, Mahmut Yesari'nin kıymetinin bilinmesi için "biraz zaman geçmesi" gerektiği, onun "yerli bir yazar" olduğu ve "ileri bir edebiyat telakkisi" ile eser verdiğine dair tespitlerinin doğruluğu bugün daha iyi anlaşılıyor. Ölümünden yaklaşık seksen yıl sonra

bugün, Yesari'nin zamanını aşan yazarlardan biri olduğunu söylemek mümkün. İçinde dilimizi, kültürümüzü, inançlarımızı, hayata bakışımızı, gelecekte beklenenimizi barındıran bu hikâyeler, toplumsal hafızamızda biriken, unutulmaya yüz tutmuş hatıralarımızı canlandırıyor. Öncelikle İstanbul hikâyecisi olan Yesari'yle hızla değişen şehri; arka sokaklarından büyük caddelerine, yoksul semtlerinden zenginlerin oturduğu apartman dairelerine varıncaya kadar farklı kesitleriyle izleyebiliriz. Mahmut Yesari'nin hikâyelerinde İstanbul; "dilencisi, hovardası, sürtüğü, mirasyedisi, ayaşısı, hırsız, züppesiyle; delisi, velisi, mahallelisi, sosyetesine; otomobil, vapur, tramvay sesiyle; köprüsü, sandalı, meyhanesi, köşkü, kaldırımı, apartmanı" yani bütün arka planı, gizemi ve detayıyla karşımızdadır. Kısa hikâyelerinin yer aldığı kitabı *Geceleyin Sokaklar*'da, yoksulluğun sevgiyle nasıl zenginliğe dönüştürüldüğüne; *Yakacık Mektupları*'nda, zamanın ince hastalığı olan veremin bir edebiyatçının bakışıyla anlatılışına tanık oluruz.

Şehir sosyolojisi, insan ve mekân ilişkileri üzerine çalışanlar için kayda değer örnekler sunan söz konusu hikâyelerde belirgin temalardan biri "mahalle"dir. Bugün genellikle "mahalle baskısı" olarak ifade edilen sorun, Mahmut Yesari'nin metinlerinde "mahallenin gözleri"dir. Hikâyelerin büyük bir kısmında geleneksel kültürümüzün yardımsever, insan haklarına saygılı, koruyucu, gözetici niteliklere sahip mahallelisinin yerini; ikiyüzlü, dedikoducu, ön yargılı, hoşgörüsüz bir grup almıştır. Hikâyelerindeki bazı tipler, mahallenin "gören gözü, işiten kulağı, konuşan ağzı"dır. Bunlar bakkaldan kimin veresiye aldığını, kasaba kimin borcunu ödemediğini bilir. Apartmana yeni taşınan kiracıların hangi "meşrepte, mezhepte, mantıkta" oldukları onlardan öğrenilebilir. Adeta "çöp sosyolojisi" üzerine çalışan meraklı bir araştırmacı gibi, evlerin önündeki çöp tenekelerinin içindekilerden yola çıkarak; hangi evde hizmetçinin değiştiğini, hangi evin misafir ağırladığını, evdekilerin değişen psikolojilerini bilen bazı hikâye kahramanlarının bu özellikleri, okuru güldürürken düşündürür. Bir röportajında "romanlarımın kahramanlarını toplasanız bir kabile teşkil eder" diyen yazarın bu tespiti kanaatimizce, hikâyeleri için de geçerlidir. Geçim derdiyle

İstanbul'a gelmiş, burada tutunamadığı için kötü yola düşmüş kadınlar, kurnaz ama bir o kadar da beceriksiz esnaf takımı, vapurda konuşmalarına şahit olduğumuz azınlıklar ve bunlara benzer onlarca tip, hikâyelerindeki renkliliği, canlılığı sağlar.

Konu bulmakta hiç zorlanmadığını belirten Mahmut Yesari'ye göre roman ya da hikâye yazmak için "hayata bakmak", "hayali bırakıp hayatı almak" gerekir. Hikâyelerinde tema olarak işlediği her meselenin gerçek hayatta karşılığı vardır. Maharet, bu meselelerin gazete sütunlarına sığdırılarak anlatılmasındadır ki bu noktada yazarın hakkını vermek gerekir. Mahmut Yesari'nin hikâyelerinde bireysel ve toplumsal pek çok konunun günümüzde de sorun olduğunu görmek mümkün: Tramvaylar gibi toplu taşıma araçlarında nasıl hareket edileceği, yanlış anlamalardan doğan mizahi durumlar, her şeyi en iyi bildiğini zannedenlerin boş ve sıkıcı konuşmaları, tiyatroya aslında neden gidildiği, en samimi arkadaşların bile birbirlerine dürüst olmadıkları, kendisini ruh doktoru olarak vasıflandıran berberlerin tavsiyeleri, yaklaşık on senedir sevgilisinin geleceği ümidiyle yol gözleyen saf âşıkların ironik bekleyişi, zenginlerle yoksulların kanun önündeki eşitsizlikleri, kolay kazanılan paranın aynı şekilde kaybedileceği, zenginliğin her sorunun üstesinden gelebileceği, bunlardan bazıları.

Mahmut Yesari'nin; *Nedim*, *Kelebek*, *Akbaba*, *Yeni Kitap*, *Resimli Hikâye*, *Resimli Ay*, *Muhit*, *Hayat*, *Hâkimiyet-i Milliye*, *İkdam*, *Cumhuriyet*, *Yeni Gün*, *Resimli Şark*, *Yeni Türk*, *Akın*, *Yedigün*, *Resimli Herşey*, *Açık Söz*, *Yarım Ay*, *Modern Türkiye*, *Foto Magazin*, *Türk Tiyatrosu*, *Vakit* ve bunlara ek olarak birçok yayın organının sayfalarında kalan hatıra, kısa ve uzun hikâye, hatıra-hikâye türündeki eserlerinin bugünün okuruna sunulması, yazarın amacına ulaşmasını sağlayacak. Mahmut Yesari'nin bugüne kadar kitaplaşmamış hikâyeleriyle buluşacak olan okur, onu hikâyeci yönüyle de tanıyarak Türkiye'nin modernleşme sürecini farklı bir pencereden görme ve yorumlama şansına sahip olacak. Memleketine tutkuyla bağlı olan bir aydının, isterse herhangi bir ideolojinin sözcülüğünü yapmadan, sadece yazarak; mizahın, ironinin, metaforun inceliklerini kullanarak topluma ne kadar faydalı olabileceğini gösterecek. Attilâ İlhan'ın da ifade ettiği gibi; Cumhuriyet döneminin popüler yazarlarının süreli

yayınların sayfalarında kalan eserlerinin kitaplaştırılması, her şeyden önce kendi zamanlarına tanık oldukları için gereklidir. Mahmut Yesari'nin *Bütün Hikâyeleri*, bu bağlamda düşündüğümüzde, Türk edebiyatı için paha biçilemez hazinelerdendir.

Mahmut Yesari, kendi tabiriyle “profesyonel” bir yazarımızdır. Yazarın bu özelliği, otuz yılı aşan edebiyat hayatında çok sayıda eser vermesi sonucunu doğurmuştur. Hikâyelerinin çokluğu, edebî metinlerinde kullandığı anlatım üslubunu; fıkra, makale, gezi yazısı, hatıra gibi öğretici metinlerinde de uygulaması gibi nedenler, yazarın hikâyelerinin seçimi, tasnifi, yayıma hazırlanması hususunda, bizim için birtakım zorlukları beraberinde getirdi. Son zamanlarda gelişen teknolojik imkânlar, süreli yayınların birçoğunun dijital ortama aktarılması sayesinde bu zorluklar elden geldiğince aşılmaya çalışıldı. Çalışmada yazarın hikâyeleri kronolojik sıra takip edilerek verildi. Böylelikle okur, Mahmut Yesari'nin hikâyelerinde zamanla ortaya çıkan üslup ve tema değişimlerini görebilecektir. Yazar hikâyelerinden bazılarını, çeşitli sebeplerle farklı yayın organlarında ve tarihlerde, küçük/büyük değişikliklerle tekrar yayımlamıştır. Çalışmada bu husus göz önünde bulundurularak mükerrer hikâyelerin son tarihli olanlarına yer verilmiş, ayrıca daha önce yayımlanmış olan hikâyelerin künyesi dipnotta belirtilmiştir. Hikâyelerin dili, yazarın Türkçe konusundaki hassasiyetinin etkisiyle, oldukça sade ve anlaşılırdır. Yukarıda değindiğimiz gibi yazar, hikâyelerinde toplumun her kesiminden insan tipine yer verdiği için diyaloglarda kimi zaman bu tiplerin ağız özelliklerini bilinçli olarak kullanmıştır. Dolayısıyla çalışmada bu husus dikkate alınmış, yazarın anlatım tercihine müdahale edilmemiştir.

Mahmut Yesari Bütün Hikâyeleri başlıklı bu eserin oluşumunda emeği geçen öğrencim Servet Solak'a, kıymetli meslektaşlarım Dr. Fatih Alper Taşbaş'a, Doç. Dr. İsmail Alper Kumsar'a, Ali Özuyar'a; Mürsel Köseoğlu'na, Azmi Güler'e, Prof. Dr. Ahmet Özcan'a; manevi destekleri için aileme; sürecin başından bu yana birlikte çalışmaktan onur duyduğum Gökhan Yesari'ye, hikâyelerin günümüz okuruyla buluşmasına vesile olan Yapı Kredi Yayınları'na teşekkürü bir borç bilirim.

Recai Özcan

MASUME!..

Masume – Şevket'in nişanlısı 17 yaşlarında

Şevket – 25 yaşlarında

Refik – 29 yaşlarında, Şevket'in arkadaşlarından.

1

(Refik, Şevket'e sokakta tesadüf ediyor:)

Refik — Tebrik ederim Şevket, nişanlanmışsın!

Şevket — (*Memnun ve mütebessim*) Sen de duydun mu?.. Ah, bilmezsin, ne mesudum!

Refik — Nihayet arzuna muvafık bir kız bulabildin öyle mi?

Şevket — Evvela buna, bu muhayyel saadete ben de inanamadım. Birçok hazin tecrübelerden sonra yavaş yavaş izdivaçtan ümidimi kesiyordum.

Refik — Sen birkaç kere daha böyle karar vermiştin galiba?

Şevket — Öyle... Çocukça kararlar... Bu sefer artık kati... Evvelkilere kıyas kabul etmez. Sana da kaç defa anlatmıştım; azizim, kendime zevce olarak intihap edeceğim kız, bir manolya rikkat ve nezaketinde, haricin temaslarıyla bekâreti, hicabı incinmemiş, kirlenmemiş olmalıdır. Ben bu evsafı ne kadar çok aradım! İzdivaç niyetinde olduğum kızı mutlak bir fırsat düşürür tecrübe ederdim. Hem ne vesileler, nasıl vasıtalarla? Mesele: Açık, sevda kartları gösterir, yahut perdebirunane yazılmış hikâyeler okurdum. Masum, bigâne bir tavır alacaklarını zannederken benim bu tecrübelerimi o kadar tabii telakki ederlerdi ki... Derhal nefretle yanlarından kaçardım. Bu, bir değil, beş değil!.. Hepsinde de aynı sukutuhayale uğradım... Masume'yi... Evet, nişanlımın ismi de kendi gibi masumedir... Masume'yi bana tavsiye ettikleri zaman iyice tahkik etmeden karar vermeye azmettim. Mahallenin imamından köşedeki bakkala kadar komşudan komşudan sordum, soruşturdum. Bütün tahkikatımı not defterime yazdım... İstersen sana da okuyayım... Dinle:

“İmam Efendi — Mahallemiz sükkânının etvar ve harekâtıyla min-cihetin alakadar olduğumuzdan tezkiye buyurulan küçük hanımın ırz ve namusuna hüsn-i şahadet edebilirim. Yalnız icab-ı zamaneden olarak kıyafetçe usul-i kadime riayetkâr değillerse de...”

“Aile Mutfağı müessesesi sahibi — Beyefendi, Allah için söylerim, o ailenin kadınları hep kadın kadıncık, ev kadınıdır... Mahallemizde bir tüten ocak onlarınkidir! Bizim kazancımız bu yüzden ama, doğrusunu söylemek lazım gelirse şimdi eviyle mukayyet olan, ocak başında yemek pişiren kadın kaldı mı? ilh.”

“Bakkal Nuri Efendi — Hali, vakti yerinde eski bir ailedir. Borçlarını ay otuz dedi mi tesviye ederler. Bir seneden diğer seneye defterime onların bir kalem zimmetini geçirmedim... Küçük hanıma gelince, hani ya şu sabunda leke var, onda leke yok... ilh.”

“Komşu Raziye Hanım — Yarın ahirette iki elim yanıma gelecek, neme lazım vebalden korkarım. Gül gibi kız oğlan kız... Zaten onun anası da, rahmetli hanım ninesi de ırzına kavi insanlardı. Nedense muharebeden beri kurban kesmiyorlar! Kendileri için olmasa bile fakir fukarayı da düşünmek... ilh.”

“Mahalle küçük beylerinden biri — Evlen azizim, bu kısmeti kaçırma... Bir fırsattır! Masume Hanım'ın peşinde çok dolaşanlar oldu; birine yüz vermedi... Eğer bir dalaveresi olsaydı, milletin gözünden kaçır mıydı? Mahalledeki uşakların maşallah hepsi hanım evladı! Hiçbir fingirti çıkarlar da ona siyasiyat okumaz olurlar mı?... ilh, ilh.” (*Defterini kapayıp cebine koyarak*) Böyle bir fırsat hakikaten binde bir ele geçer, nişanlanmazdan evvel de bir kere gördüm: Güzel, sevimli, mahcup bir kızcağz! Bütün manasıyla masume!.. Bir haftaya kadar nikâhımız oluyor...

Refik — Allah mübarek etsin...

Şevket — Ben bile kendi kendimi tebrik ediyorum, bu Allah'ın bana bir lütfü, bir inayeti oldu... Yoksa katiyen evlenemeyecektim. Tasavvur et; yırtık, ar damarı çatlamış, arsız, bilgiç bir kızla nasıl evlenilir! Ve bu izdivaçtan saadet umulur mu?

Refik — Büsbütün toy, sakar, beceriksiz bir kızla uğraşmak da, bilmem ama, biraz can sıkılmaz mı?

Şevket — İşte, bütün kızları, kadınları çığırından çıkaran

sizin bu serbest, gya asri, medeni dnleriniz değil mi? Bir kız evlendiği zaman hiç, hiçbir Şey bilmemeli... Hayatın tek-mil sırlarını, nktelerini yalnız kocasından öğrenmeli! Bir sene nikhlı duracağız. Bu bir sene zarfında ben Masume'ye hayatın hakikatlerini öğreteceğim. Onu, tahayyül ettiğim gibi, tıpkı bir sera içinde ılık bir havayla yetiŐen rakik, nazlı çiçekler gibi, yavaş yavaş, haricin gzetinden, huŐunetinden koruya koruya nevaziŐler, ihtimamlarla yetiŐtireceęim!

Refik — İnaŐallah muvaffak olursun.

Şevket — Eminim, Őüphesiz muvaffak olacağım... Haftaya nikh! Nikhtan sonra da... Oh! Ne mesudum!

2

Şevket – Masume

(*Nikhtan sonra Masume'nin evinin bahçesinde.*)

Şevket — (*Masume'nin koluna girmiŐ, hararetli hararetli anlatmaktadır.*) Masume Hanım! Hayat denilen bu serab-ı fanide gerek kadın, gerek erkek, herkes bir refik, bir refikaya muhtaçtır. Bu serab-ı faninin arızaları, dikenleri, uçurumları, kasırgalarıyla insanlar tek baŐına mücadele edemezler. Hele kadınlar, bilhassa sizin gibi saf, masum, bakir geç kızlar bu muhtemel tehlikele-re karşı koyabilecek kuvvetten mahrumdurlar... Mesut... Evet, mesut bir tesadüf bizi yekdiğerimize raptetti... Siz henüz hayatın hakiki manasını tahlil edemezsiniz! Fakat ben, size o manayı, o manadaki sırrı, nkteyi hep birer birer anlatacağım, birer birer öğreteceğim... Bugün benim taht-ı nikhımdasınız! Nikh, kadınlı erkeği birbirine bağlayan hakiki bir rabıta değildir, bir Őekil, bir anane, bir merasimden ibarettir. Belki galiz, hayvani tasavvurlara bir hak verebilir ve bu haktan istifade etmek de bugün elimizde... Fakat emin olunuz ki bu yol saadet-i hakikiyenin yolu değildir... Bir sene sonra, yekdiğerimizi daha anlamıŐ, zaaflarımızı, ihtiraslarımızı, temayllerimizi daha iyi görmüŐ, hissetmiŐ olacağız ve o zamana kadar da hep böyle masum ve günahsız gezip dolaŐacaęız... Dğnmz olunca artık birbiri-mizden bir an bile ayrılmayacağız. Gece ve gündüz her gün, her

dakika baş başa, diz dize daima yekdiğerimizin kolları arasında
 maddi manevi bütün lezaiz ve huzûzâtıyla yekvücut olacağız!

Masume — (*Başını önüne eğerek*) Daha düğüne çok vakit
 var... Ne fena!..

[Yesarizade Mahmut Esat]

İkdam, 05.02.1925

ÇANAKKALE BOĞAZI NASIL KAPATILIR?

[1331 senesi Mart'ında, İstanbul'da, Balıkpazarı koltuklarından birinde, Boğaz'ın müdafaası mevzubahis oluyordu. O tarihte bu mübahaseyi duymuş ve hemen not defterine geçirmiş bir arkadaşımız, bilahare Kafkas cephesinde esir olmuştu. Bu kere esaretten avdet eder etmez, mezkûr mübahaseyi Çanak kale Boğazı'nın sene-i devriyesi münasebetiyle gazetemize hediye etti.]

Ali Reis — (*Tebdilihava alarak mezunen İstanbul'a yerleşmiş tam bıçkın ve tulumbacı reisi. Birdenbire yumruğunu masanın üzerine vurarak bir nara atar.*) Aat!.. Bırakın be böyle enayice lafları!.. İngiliz Çanak kale'ye dayanmış. Ne olur be imanım... Bu da korku mu?..

Gazetede muharebe havadisi okuyan müteveli Hurşit Efendi — (*Gözlüğünü korkuyla yere düşürerek hayretle*) Ne diyorsun Ali Reis? Herifçioğullarının hesapsız gemileri, ejderha gibi topları var. Şakaya gelmez. Boru değil!

Ali Reis — (*Hiddetle tekrar bir nara atar*) Biz de mi dan dan?.. Topu vız gelir be imanım. Bir bana sor da o topların, gemilerin hesabını görüvereyim.

Hurşit Efendi — Ne yapacaksın söyle bakalım?

Ali Reis — Ne mi yapacağım?.. At oradan mevki-i müstahfiz (müstahkem) kumandarlığını, getir oraya bizim babacan Murat Reizi... Balaban Ağa'nın, Yeşil Tulumba'nın, Langa'nın Pevruz Ağa'nın sandıklarına takım açtır. Sıralattın mı topunu deniz kenarına, salla hortumları denize. Bırak gemiler görünsün. Gemiler göründü mü, at narayı, bas tulumbayı! At narayı, bas tulumbayı!..

Balıkçı Mardik Ağa — Şaka edoorsun Ali Efendi. Takdelbahir (tahtelbahir) dediğin suyun dibinden gidoor ise, hortumun serpintisinden korkar acep?.. O akıl değildir ahpar. Ne vakit ki ıgırları atar, şöyle bir voli çevirmiş idoor isek takdelbahirler küsmüş kılınc balıkları gibi saplanıp da kalorlar idi.

Muhacir Hüsmen Ağa — De hey, sepet kafalı be! De hey di ööle olmaz o. Peylivan Mimed Ağamı bindiresin bir salca-

ğıza, veresin e bi gızına üvendireciği. Urumili'nin camızlarını dehleyiveresin denize, Mimed Ağam, üvendirecikle camızları dürtüşleyiverdi mi, camızlar boynuzlarıyla süse süse gemileri çıkarıverirler!

Cığerci Bayram Ağa — Var mı Allah'ı seversen Çanakkale Boğazı beş buçuk arşın?. Haydi altı, yedi, seçiz. Eçmeli vallahi ne pırasaları, çıkar kamışları, ceçemez cemi!..

Latarnacı Lefter — Nato kafa vire, nato mermeri! Ohi vire zanim. Oyle olmayazak Çanakkale Boğazı'nda kapatmak! Ama, vire Lefter diyezeksın, sen bu isde bir kurnazlık düsünezeksın. Feriköy'ün, Tatavla'nın miçolarını, ama hepsi palikarya, toplayazayım virezeyim ellerine usturpuçaları. Değil İngiliz'in, Fransız'ın, amaton gözlüklüm Ayos Kiryos Elefteriyos Venizelos'un, Ton Megalo Averof, Kilkış, hepsi gelezekler, palikaryalar, usturpuçalarla vurazaklar, hepsi Girid'e dönezek.

Meşhedi Cafer Ağa — Çend saattir toppunuza güş virmişem, hezar taaccüp içinde kalmışam!.. İmdi mene bir kerek sormir-sanız! Sadi-i Şirazi goftend ki:

*Ta merd sohen ne-gofte bâşed,
Eyb ve honereş nühüfte bâşed.
Her pîse gūman me-ber nihali,
Bâşed ki peleng hofted bâşed.¹*

Beli yahşi meseldir. Çannahgalle Boğazı iyle gapadılmazdı. Valdehani'ndan Tahtagalle'den hemmi eşeççi İranileri cem eyleyende, eşeçlerin sırtlarına küffeleri goyanda, Çannahgalle Boğazı'na hemisini sevk eyleyende, tedbir-i diğder nist. (*Hazirunda umumi bir hayret. Meşhedi cümlesine müstehzi nazarlar atfederek devam eder.*) Bahirsiz ki ne olanda?.. Çetirmeli küffellerle molozu, döçmeli dennize, çetirmeli molozu döçmeli dennize, gappanır denniz, ceçemez cemmi!..

1 *Bir insan söz söylemedikçe,*

Ayıbı, hünere gizli olur.

Her ormanı boş sanma,

İçinde bir kaplanın uyumuş olması pek mümkündür.

(Şeyh Sâdi-i Şirazî [Çev. Kilisli Rifat Bilge],

Bostan ve Gülistan, Meral Yayınevi, Can Kitabevi, 1980.)

Odabaşı Aloş — Vay ahlına torpah ekdiğim. Ben deyim ki herbiye nazırına çıham da bir pata çaham deyirim: “Ula Aloş, senin firkin nedir ki?” deyi!.. Golayı var babam. Körpünün yanındaki gürmükün hamalları yoh mu? Onların hepini bir toparlayah, bindirek mi mavnalara?.. Ahan beyle beyle yan yana dizek. Üzerine de arkalıhları goyah mı?.. Gemi gele de tos ede, geri gide mi? Uşşahlar arkalıhları alalar da: Ahan bacasına, ahan mekenesine, ahan tireğine, ahan dibine, ahan göğsüne, ahan tümenine!.. Gemi mi galır babam? Gemi mi galır dedem, hepi geri gider.

Aslına mutabıktır.

[Yesarizade Mahmut Esat]

Zümrüd-i Anka, Sayı 219, 19.03.1925, s. 2